

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2019/2107,**28. november 2019,****Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni nõukogus seoses rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni 9. lisa („Protseduuride lihtsustamine“) 9. peatüki läbivaatamisega broneeringuinfo standardite ja soovituslike tavade osas**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 16 lõiget 2 ja artikli 87 lõike 2 punkti a koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsioon (edaspidi „Chicago konventsioon“), mis reguleerib rahvusvahelist lennutransporti, jõustus 4. aprillil 1947. Sellega loodi Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon (ICAO).
- (2) Liidu liikmesriigid on Chicago konventsiooni osalised ja ICAO liikmesriigid, samal ajal kui liidul on teatavates ICAO organites, sealhulgas assamblees ja muudes tehnilistes organites vaateleja staatus.
- (3) Vastavalt Chicago konventsiooni artikli 54 punktile 1 võtab ICAO nõukogu vastu rahvusvahelisi standardeid ja soovituslikke tavasid.
- (4) ÜRO Julgeolekunõukogu otsustas oma 21. detsembri 2017. aasta resolutsioonis 2396 (2017) („ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 2396 (2017)“), et ÜRO liikmesriigid peavad parandama suutlikkust koguda, töödelda ja analüüsida broneeringuinfot ICAO standardite ja soovituslike tavade raames ning tagama, et kõik nende pädevad riiklikud asutused kasutavad ja et nendega jagatakse terroriaktide ja nendega seotud reisimise ennetamiseks, tuvastamiseks ja uurimiseks broneeringuinfot viisil, milles võetakse täielikult arvesse inimõigusi ja põhivabadusi.
- (5) Samuti kutsuti ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 2396 (2017) ICAOd üles tegema ÜRO liikmesriikidega koostööd, et kehtestada broneeringuinfo kogumise, kasutamise, töötlemise ja kaitsmise standard.
- (6) Broneeringuinfo standardid ja soovituslikud tavad on esitatud Chicago konventsiooni 9. lisa („Protseduuride lihtsustamine“) 9. peatüki osades A ja D. Neid standardeid ja soovituslikke tavasid täiendavad lisasuunised, eelkõige ICAO dokument 9944, milles on esitatud broneeringuinfot käsitlevad suunised.
- (7) ICAO õhutranspordikomitee moodustas 2019. aasta märtsis töörühma nende ICAO liikmesriikide ekspertidest, kes osalevad ICAO protseduuride lihtsustamise paneelis, et kaaluda kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2396 (2017) ettepanekuid uute standardite ja soovituslike tavade kohta, mis puudutavad broneeringuinfo kogumist, kasutamist, töötlemist ja kaitsmist („töörühm“). Töörühmas on esindatud mitu Euroopa Liidu liikmesriiki. Komisjon osaleb töörühmas vaatejana.
- (8) ICAO assamblee 40. istung toimus 24. septembrist 4. oktoobrini 2019. ICAO assamblee tulemused määravad kindlaks ICAO järgmiste aastate poliitilise suuna, sealhulgas ka broneeringuinfo uute standardite ja soovituslike tavade vastuvõtmise osas.
- (9) 16. septembril 2019 kiitis nõukogu heaks teabedokumendi „PNR andmete ehk broneeringuinfo kogumise, kasutamise, töötlemise ja kaitsmise standardid ja põhimõtted“, et esitada see ICAO assamblee 40. istungil („teabedokument“). Soome esitas teabedokumendi ICAO assambleele liidu ja selle liikmesriikide ning Euroopa Tsiviillennunduse Konverentsi teiste liikmesriikide nimel.

- (10) Teabedokumendis on esitatud liidu seisukoht aluspõhimõtete kohta, mille abil oleks võimalik tagada, et broneeringuinfo töötlemisel selleks, et võidelda terrorismi ja raskete kuritegudega, austatakse eraelu puutumatuse ja andmekaitsega seotud põhiõigusi käsitlevaid põhiseaduslikke ja regulatiivseid nõudeid. ICAOd kutsutakse üles lisama sellised põhimõtted kõikidesse tulevastesse broneeringuinfo standarditesse ning ICAO broneeringuinfot käsitlevatesse (läbivaadatud) suunistesse (dokument 9944).
- (11) Liit on võtnud vastu broneeringuinfot käsitlevad ühiseeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/681⁽¹⁾ kujul, mille kohaldamisala kattub oluliselt valdkonnaga, mida soovitakse reguleerida kavandatud uute standardite ja soovituslike tavadega. Direktiiv (EL) 2016/681 hõlmab eelkõige ulatuslikku normide kogumit, et kaitsta eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitsega seotud põhiõigusi, kui lennuettevõtjad edastavad liikmesriikidele terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks broneeringuinfot.
- (12) Liidu ja kolmandate riikide, täpsemalt Austraalia⁽²⁾ ja Ameerika Ühendriigid,⁽³⁾ vahel kehtib hetkel kaks broneeringuinfo töötlemise ja edastamise rahvusvahelist lepingut. 26. juulil 2017 andis Euroopa Liidu Kohus arvamuse kavandatud liidu ja Kanada vahelise lepingu kohta, millele kirjutati alla 25. juunil 2014⁽⁴⁾ („arvamus 1/15“).
- (13) On asjakohane määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel ICAO nõukogus, sest kõik broneeringuinfo valdkonna tulevased standardid ja soovituslikud tavad, eelkõige Chicago konventsiooni 9. lisa („Protseduuride lihtsustamine“) 9. peatükki tehtavad muudatused, mõjutavad otsustavalt liidu õiguse sisu, eelkõige direktiivi (EL) 2016/681 ja kehtivaid rahvusvahelisi broneeringuinfoalaseid lepinguid. Kooskõlas lojaalse koostöö kohustusega peavad liidu liikmesriigid kaitsma seda seisukohta kogu tööprotsessi jooksul, mida ICAOs tehakse standardite ja soovituslike tavade väljatöötamiseks.
- (14) Lisas sätestatud liidu seisukoht on määratud kindlaks kooskõlas kohaldatava andmekaitset ja broneeringuinfot käsitleva liidu õigusraamistikuga, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679,⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2016/680⁽⁶⁾ ja direktiiviga (EL) 2016/681, samuti aluslepingu ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, nagu neid on tõlgendatud Euroopa Liidu Kohtu asjaomases kohtupraktikas, eelkõige arvamuses 1/15.
- (15) Liidu seisukohta peaksid väljendama ühiselt tegutsedes liidu liikmesriigid, kes on ICAO nõukogu liikmed.
- (16) Ühendkuningriik ja Iirimaa on seotud direktiiviga (EL) 2016/681 ja võtavad seega osa käesoleva otsuse rakendamisest.
- (17) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/681, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks (ELT L 119, 4.5.2016, lk 132).

⁽²⁾ ELT L 186, 14.7.2012, lk 4.

⁽³⁾ ELT L 215, 11.8.2012, lk 5.

⁽⁴⁾ Euroopa Kohtu (suurkoda) arvamus 1/15, 26. juuli 2017, ECLI:EU:C:2017:592.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) nõukogus seoses rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni 9. lisa („Protseduuride lihtsustamine“) 9. peatüki läbivaatamisega broneeringuinfo standardite ja soovituslike tavade osas, on sätestatud käesoleva otsuse lisas.

Artikkel 2

Artiklis 1 osutatud seisukoha esitavad ühiselt tegutsedes liidu liikmesriigid, kes on ICAO nõukogu liikmed.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 28. november 2019

Nõukogu nimel
eesistuja
T. HARAKKA

LISA

SEISUKOHT, MIS VÕETAKSE EUROOPA LIIDU NIMEL RAHVUSVAHELISE TSIVIILLENNUNDUSE ORGANISATSIiooni NÕUKOGUS SEoses RAHVUSVAHELISE TSIVIILLENNUNDUSE KONVENTSIiooni 9. LISA („PROTSEDUURIDE LIHTSUSTAMINE“) 9. PEATÜKI LÄBIVAATAMISEGA BRONEERINGUINFO STANDARDITE JA SOOVITUSLIKE TAVADE OSAS

Üldpõhimõtted

Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) meetmete raames seoses Chicago konventsiooni 9. lisa („Protseduuride lihtsustamine“) 9. peatüki läbivaatamisega broneeringuinfo (PNR andmete) standardite ja soovituslike tavade osas ühiselt liidu huvides tegutsevad liidu liikmesriigid:

- a) tegutsevad kooskõlas eesmärkidega, mida liit taotleb broneeringuinfo poliitika raames ja milleks on eelkõige tagada julgeolek, kaitsta inimeste elu ja turvalisust ning tagada põhiõiguste, eelkõige eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitsega seotud õiguste täielik austamine;
- b) suurendavad kõigi ICAO liikmesriikide teadlikkust liidu standarditest ja põhimõtetest, mis on seotud broneeringuinfo edastamisega ja mis tulenevad vastavast liidu õigusest ja Euroopa Liidu Kohtu praktikast;
- c) edendavad selliste mitmepoolsete lahenduste väljatöötamist, mis on kooskõlas põhiõigustega ja käsitlevad broneeringuinfo edastamist lennuettevõtjatele õiguskaitseasutustele, et tagada õiguskindlus ja põhiõiguste austamine ning ühtlustada lennuettevõtjatele kehtestatud kohustusi;
- d) edendavad broneeringuinfo ja sellise info töötlemise tulemuste vahetamist ICAO liikmesriikide vahel, kui seda peetakse vajalikuks terroriaktide või raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks või nende eest vastutusele võtmiseks, austades täielikult põhiõigusi ja -vabadusi;
- e) toetavad jätkuvalt ICAO poolt broneeringuinfo kogumise, kasutamise, töötlemise ja kaitsmise standardite väljatöötamist kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2396 (2017);
- f) toetavad jätkuvalt kõigis ICAO liikmesriikides suutlikkuse parandamist, et nad saaksid broneeringuinfot koguda, töödelda ja analüüsida ICAO standardite ja soovituslike tavade kohaselt, ning tagavad, et kõik ICAO liikmesriikide pädevad riiklikud asutused kasutavad ja et nendega jagatakse broneeringuinfot terroriaktide ja nendega seotud reisimise ennetamiseks, tuvastamiseks ja uurimiseks viisil, milles võetakse täielikult arvesse inimõigusi ja põhivabadusi, nagu on nõutud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 2396 (2017);
- g) kasutavad taustteabena teabedokumenti „PNR andmete ehk broneeringuinfo kogumise, kasutamise, töötlemise ja kaitsmise standardid ja põhimõtted“ (A40-WP/530), mille Soome esitas ICAO assamblee 40. istungil Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning Euroopa Tsiviillennunduse Konverentsi (ECAC) teiste liikmesriikide nimel;
- h) edendavad sellise keskkonna arendamist, milles rahvusvaheline lennutransport saab areneda avatud, liberaliseeritud ja ülemaailmsel turul ning jätkata kasvu, ohustamata julgeolekut, tagades samal ajal asjakohaste kaitsemeetmete kehtestamise.

Tegevussuunad

Ühiselt liidu huvides tegutsevad liidu liikmesriigid toetavad järgmiste standardite ja põhimõtete lisamist tulevastesse broneeringuinfot käsitlevatesse ICAO standarditesse ja soovituslikesse tavadesse.

1) Broneeringuinfo edastamist puudutavad sätted

- a) Edastamise viis: selleks et kaitsta lennuettevõtjate süsteemides sisalduvaid isikuandmeid ja tagada nende püsimine nimetatud süsteemide kontrolli all, tuleks andmeid edastada üksnes tõukesüsteemi kasutades.

- b) Edastamise protokollid: broneeringuinfo edastamisel tuleks julgustada selliste sobilike, turvaliste ja avatud standardi protokollide kasutamist, mis on osa rahvusvaheliselt heakskiidetud viiteprotokollidest, et järk-järgult suurendada nende kasutuselevõttu ja lõpuks erastandardid nendega asendada.
- c) Andmete edastamise sagedus: broneeringuinfo edastamise sagedus ja ajastus ei tohiks tuua lennuettevõtjate jaoks kaasa ebamõistlikku koormust ning peaks piirduma sellega, mis on rangelt vajalik õiguskaitse ja piirijulgeoleku seisukohast, et oleks võimalik võidelda terrorismi ja raske kuritegevusega.
- d) Lennuettevõtjatel ei ole kohustust koguda täiendavaid andmeid: lennuettevõtjatel ei tohiks nõuda juba kogutava broneeringuinfo väärtuses täiendavate andmete kogumist või teatavat liiki andmete kogumist, vaid üksnes selliste andmete edastamist, mida nad juba oma majandustegevuse raames koguvad.

2) Broneeringuinfo töötlemist puudutavad sätted

- a) Edastamise ja töötlemise ajastus: asjaomaste isikute eraelu puutumatuse kaitse sobivaid kaitsemeetmeid arvesse võttes võib broneeringuinfo teha kättesaadavaks aegsasti enne lennu saabumist või väljumist, andes sel moel ametiasutusele andmete töötlemiseks ja analüüsimiseks ja vajaduse korral meetmete võtmiseks rohkem aega.
- b) Võrdlus eelnevalt kehtestatud kriteeriumide ja andmebaasidega: ametiasutused peaksid broneeringuinfo töötlemisel kasutama tõendusühenduse kriteeriume ja andmebaase, mis on terrorismi- ja raskete kuritegude vastases võitluses asjakohased.

3) Isikuandmete kaitse

- a) Töötlemise seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus: isikuandmete töötlemiseks peaks olema õiguslik alus, et üksikisikud oleksid teadlikud oma isikuandmete töötlemisega seotud ohtudest, kaitsemeetmetest ja õigustest ning sellest, kuidas nad saavad sellise andmete töötlemisega seoses oma õigusi kasutada.
- b) Eesmärgi piiramine: otstarve, milleks ametiasutused broneeringuinfot kasutavad, tuleks selgelt kindlaks määrata ja see ei tohiks minna eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale, eelkõige õiguskaitse ja piirijulgeoleku otstarbel kasutatava info korral, et võidelda terrorismi ja raskete kuritegudega.
- c) Broneeringuinfo ulatus: lennuettevõtjate edastatava broneeringuinfo andmelemendid peaksid olema selgelt kindlaks määratud ja ammendavalt loetletud. See loetelu peaks olema ühtlustatud, tagamaks, et selliste andmete hulk oleks võimalikult väike, hoides samal ajal ära delikaatsete andmete, sealhulgas selliste andmete töötlemise, mis paljastavad rassilist või etnilist päritolu, poliitilisi seisukohti, usulisi või filosoofilisi tõekspidamisi, ametiühingu liikmesust, tervist, seksuaalelu või seksuaalset sättumust.
- d) Broneeringuinfo kasutamine: broneeringuinfo edasine töötlemine peaks olema piiratud algse edastamise eesmärgiga, põhinedes objektiivsetel kriteeriumidel ja järgides materiaal- ja menetlusõiguslike nõudeid kooskõlas isikuandmete edastamisele kohaldavate nõuetega.
- e) Broneeringuinfo automaatne töötlemine: automaatne töötlemine peaks põhinema objektiivsetel, mittediskrimineerivatel ja usaldusväärsetel kriteeriumidel, mis on eelnevalt kindlaks määratud, ja üksnes selle alusel ei tohiks langetada otsust, mille õiguslik mõju isikule on negatiivne või mis teda oluliselt mõjutab.
- f) Andmete säilitamine: broneeringuinfo säilitamise aeg peaks olema piiratud ja ei tohiks olla pikem, kui algse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Andmete kustutamine tuleks tagada kooskõlas päritoluriigi õiguslike nõuetega. Säilitamise tähtaja möödudes tuleks broneeringuinfo kustutada või anonüümida.
- g) Broneeringuinfo avaldamine volitatud asutustele: broneeringuinfot võib täiendavalt avaldada teistele sama riigi valitsusasutustele või teistele ICAO liikmesriikidele juhtumipõhiselt üksnes siis, kui vastuvõtva asutuse pädevuses on terrorismi ja raske rahvusvahelise kuritegevuse vastane võitlus ning ta on suuteline pakkuma sama ulatuslikku andmekaitset kui andmeid avalikustav asutus.

- h) Andmeturve: broneeringuinfo turvalisuse, konfidentsiaalsuse ja tervikluse kaitseks tuleb võtta asjakohased meetmed.
 - i) Läbipaistvus ja teatamine: üksikisikuid tuleks teavitada nende broneeringuinfo töötlemisest ja nende õigustest ja õiguskaitsevahenditest, kui vajalikest ja proportsionaalsetest piirangutest ei tulene teisiti.
 - j) Andmetega tutvumine, nende parandamine ja kustutamine: üksikisikutel peaks olema õigus oma broneeringuinfo tutvuda ja õigus seda parandada, kui vajalikest ja proportsionaalsetest piirangutest ei tulene teisiti.
 - k) Õiguskaitsevahendid: üksikisikutel peaks olema õigus tõhusatele halduslikele ja kohtulikele õiguskaitsevahenditele, kui nad leiavad, et nende õigust eraelu puutumatusel või andmekaitsele on rikutud.
 - l) Järelevalve ja aruandekohustus: broneeringuinfot kasutavad ametiasutused peaksid andma aru sõltumatule avaliku sektori asutusele, kes teeb nende üle järelevalvet, kellel on tegelikud uurimis- ja täitevolitused ning kes on oma ülesannete täitmises vabad igasugustest mõjutustest, eelkõige õiguskaitseasutuste poolt.
- 4) Broneeringuinfo jagamine õiguskaitseasutuste vahel
- a) Teabe jagamise edendamine: edendada tuleks broneeringuinfo vahetamist ICAO liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahel, et parandada rahvusvahelist koostööd terrorismi ja raskete kuritegude ennetamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel.
 - b) Teabevahetuse turvalisus: teabe jagamiseks tuleks kasutada asjakohaseid kanaleid, millega tagatakse piisav andmeturve, ja see peab toimuma täielikult kooskõlas isikuandmete kaitset puudutavate rahvusvaheliste ja riigisiseste õigusraamistikuga.
-